

І знову про безпеку лікаря: поради юриста

Нинішній гість нашої юридичної шпальти — адвокат **Святослав Жерновіков**. Читачі наших видань мали нагоду познайомитися із цим досвідченим експертом-практиком у царині медичного права та фармацевтичної юриспруденції ще на початку поточного року, коли у своєму першому інтерв'ю (див.: «Щотижневик АПТЕКА» № 7 (1078) від 27 лютого 2017 р.) він окреслив грані юридичного супроводу аптечних закладів. Звісно, в аптек своя специфіка. Тож

нині — вже у суто медичному контексті — правник дає кваліфіковану відповідь на пару відібраних типових запитань з редакційної пошти, в кожному з яких гучно лунає давня лікарська заповідь: «Історія хвороби пишеться для прокурора». А відповідно — коли ти перебуваєш в одній «теглій» компанії з прокурором, — тобі якось трохи незатишно не бачити поруч «третього». Адвоката.

— Шановний Святославе Олександровичу, ось яке запитання ставить головний лікар однієї з лікарень: «До мене надійшов адвокатський запит щодо надання копії історії хвороби одного з пацієнтів. Чи мусить наш лікувальний заклад

надавати відповідь на цей запит з огляду на лікарську таємницю?»

— Виходячи зі змісту ст. 40 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», лікарською таємницею є відомості, які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних або службових обов'язків про хворобу, медичне обстеження, огляд та їх результати, інтимну і сімейну сторони життя громадянина. Цією ж нормою права заборонено розголошення цих відомостей, крім передбачених законодавчими актами випадків.

Понад те ст. 145 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за незаконне розголошення лікарської таємниці. Водночас ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» зобов'язує надавати на адвокатський запит відповідну інформацію, крім інформації з обмеженим доступом. Ст. 2 Закону України «Про захист персональних даних» встановлює, що персональні дані — це відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована чи може бути конкретно ідентифікована. Ч. 1 ст. 14 цього ж закону забороняє передачу персональних даних, якою є також і лікарська таємниця, без згоди суб'єкта персональних даних.

Таким чином, якщо лікарняний заклад отримав запит щодо надання будь-яких відомостей, що містять лікарську таємницю, перш ніж прийняти рішення про надання такої інформації або відмову в її наданні, необхідно проаналізувати, чи є згода особи на отримання такої інформації адвокатом. Наприклад, адвокат надав запит щодо відомостей про причини звернення громадянина Іванова Івана Івановича і додав до запиту ордер на надання правової допомоги саме Іванову Івану Івановичу. Також в адвокатському запиті може міститися прохання про надання запитуваних відомостей на руки І.І. Іванову, або під самим текстом запиту буде стояти відмітка І.І. Іванова про його згоду щодо надання такої інформації, або до запиту буде додаватися окрема згода І.І. Іванова про надання такої інформації. В цьому разі на запит необхідно надати відомості, що запитуються.

У тому ж випадку, якщо з документа, що додаються до запиту, неможливо зробити висновок про надання І.І. Івановим згоди (ордер виписано на П.П. Петрова, будь-яка згода І.І. Іванова відсутня), адвокату повинна бути надана відмова.

Передбачаючи запитання, що може виникнути, повідомляю, що головний лікар, як і будь-яка інша особа, не мусить перевіряти, чи саме І.І. Іванов надав згоду, чи не виписаний ордер на ім'я І.І. Іванова без його відома, чи саме І.І. Іванов писав згоду та розписувався від імені І.І. Іванова тощо. Жоден закон не зобов'язує вас перевіряти ці дані. Разом з тим розділ VI Закону України «Про адвокатуру і адвокатську діяльність» передбачає відповідальність адвоката за вчинення ним дисциплінарного проступку. Адвокат може нести відповідальність і на підставі інших законів залежно від порушення.

Підсумовуючи викладене: за наявності згоди особи, про історію хвороби якої йдеться в запиті, ці відомості необхідно надати. У разі відсутності такої згоди — відмовити на підставі ч. 2 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

— Зрозуміло. А ось яка ситуація склалася у лікаря-хірурга: «В лікарню доставили хворого, якого було необхідно терміново оперувати. До мене в ординаторську ввалилися люди, які в агресивній формі почали мені ставити запитання щодо того, як я буду

робити операцію. При цьому ці люди позиціонували себе як активісти, що хочуть покласти край безладу в державі. Це все фільмувалося на відео. Врешті я все ж таки потрапив до операційної, але у збудженому стані, якого не повинно бути в хірурга. Яким чином я можу убезпечити себе від подібного в майбутньому?»

— Це запитання має бути розділено на декілька. Чи мали право люди, які не є медичними працівниками, заходити до лікарні? Чи мали право ці люди знати про стан/хворобу пацієнта? Чи є обов'язком лікаря спілкуватися з людьми, які не є родичами пацієнта? Чи має право лікар повідомляти стороннім людям про стан здоров'я пацієнта? Чи не є така вимога стороннім людям перешкоджанням виконанню лікарем його професійних обов'язків? Чи може проводитися фото- та відеозйомка особи без її згоди?.. Відповіді на всі ці запитання будуть негативними з огляду на нижченаведене.

У кожній лікарні має бути наказ головного лікаря, який регламентує порядок відвідування хворих. Впевнений, що такий наказ є і у вашій лікарні, і люди, про яких йдеться, знехтували не тільки цим наказом, але й загальноприйнятими правилами поведінки. Оскільки ці люди зайшли до ординаторської, вони фактично зайшли до хірургічного відділення. З огляду на таємницю про стан здоров'я та лікарську таємницю лікар зобов'язаний нікому не розповідати про стан здоров'я та методи лікування пацієнта. Тобто група осіб, що зайшла до ординаторської, не мала права туди заходити без дозволу як мінімум лікаря цього відділення. Жодного нормативного акту, що зобов'язує лікаря спілкуватися про стан здоров'я пацієнта зі сторонніми особами, немає. Більше того, є заборона на розголос лікарської таємниці. Тобто лікар зобов'язаний не спілкуватися зі сторонніми на тему здоров'я пацієнта.

Відповідно до ч. 1 ст. 307 Цивільного кодексу (ЦК) України, фізична особа (якою є також і лікар) може бути знята на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку лише за її згодою. Згода особи на знімання її на фото-, кіно-, теле- чи відеоплівку припускається, якщо зйомки проводяться відкрито на вулиці, на зборах, конференціях, мітингах та інших заходах публічного характеру. Оскільки люди зайшли в ординаторську всупереч встановленому в лікарні порядку, ні про які заходи публічного характеру у цьому разі не може бути мови. І в тому випадку, якщо лікар не бажав, щоб його фільмували, він може просто заявити про це.

При повторенні таких випадків у майбутньому буде правильним повідомити подібних осіб про те, що їм необхідно якомога швидше звільнити приміщення лікарні, заявити їм вимогу про припинення відеозйомки, поінформувати цих осіб про те, що вони порушують громадський порядок. У разі відсутності належної реакції з боку цих осіб — викликати поліцію для припинення порушення громадського порядку. В подальшому вже правоохоронці мусять кваліфікувати дії таких осіб. Залежно від обставин та наслідків це може бути правопорушення від дрібного хуліганства до кримінального карного хуліганства чи групового порушення громадського порядку.

— Дуже Вам дякуємо за вичерпні відповіді. Якщо не заперечуєте, дозвольте завершити нашу з Вами чергову бесіду спільною пропозицією на адресу читачів «Українського медичного часопису»: будь ласка, чітко та сміливо формулюйте свої наболілі запитання юридичного ґатунку і без вагань звертайтеся з ними до редакції (sneg@morion.ua) та пана адвоката (0675796240@ukr.net), — аби зі шпальти нашого видання такі ж конкретні та утилітарні фахові відповіді, як наведені вище, разом з вами могли отримати і ваші колеги.

— Цілкомито підтримую цю пропозицію і з радістю, докладуючи усі знання та досвід, відповім на кожне читачське запитання.

Бесіду вів Пилип Снегрьов